

Voorstel aan : Gemeenteraad van 24 juni 2013
Door tussenkomst van : Raadscommissie van 11 juni 2013
Nummer :
Onderwerp : Voorjaarsnota 2013
Bijlage(n) : 1. Verloop Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis voor aanpassing financiële verordening
2. Verloop Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis na aanpassing financiële verordening
3. Financiële Verordening 2013
4. Overzicht wijzigingen in Financiële Verordening 2013 ten opzichte van Financiële Verordening 2011
5. Concept raadsbesluit

Samenvatting : In deze Voorjaarsnota 2013 leggen wij uit waar wij financieel staan en welke ontwikkelingen op ons afkomen.

Wij leggen u een aantal zaken voor ter vaststelling: begrotingswijzigingen 2013, technisch administratieve mutaties, de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 en de Financiële Verordening 2013.

Verder informeren wij u over de investering in de nieuwe brandweerkazerne en de voortgang van de vijf gedefinieerde kengetallen.

Voorgestelde beslissing : 1. de begrotingswijziging 2013 Bestuursrapportage 2012 vast te stellen;
2. de begrotingswijziging 2013 voortvloeiende uit de Jaarafsluiting 2012 vast te stellen;
3. de begrotingswijziging 2013 Kadernotitie ombuigingen vast te stellen;
4. kennis te nemen van de begrotingswijziging 2013 brandweerkazerne en het investeringsvoorstel separaat te behandelen;
5. de begrotingswijziging 2013 renovatie sporthal Scharlakenhof mee te nemen en het investeringsvoorstel separaat te behandelen;
6. de begrotingswijziging 2013 overige nieuwe ontwikkelingen vast te stellen;
7. de budgettaire neutrale technisch administratieve mutaties 2013 vast te stellen;
8. kennis te nemen van de voortgang van de vijf kengetallen;
9. de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 vast te stellen;
10. de Financiële Verordening 2013 vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van de Financiële Verordening 2011;

Inleiding

Wij hebben u een sluitende Begroting 2013 aangeboden. Daarna is discussie gevoerd over de ombuigingen 2014. U gaf toen de opdracht tot een ombuigingstaakstelling van € 1 miljoen in 2014, conform uw besluit uit maart 2013. De invulling hiervan op productniveau vergt nadere uitwerking. Wij komen hier op terug in de Begroting 2014.

Deze Voorjaarsnota 2013 is een momentopname van onze financiële positie en van ontwikkelingen die op ons afkomen. Leidend voor ons financieel beleid zijn de door u vastgestelde Begroting 2013 (november 2012) en de Kadernotitie ombuigingen 2013 en 2014 (maart 2013). Concreet betekent dit onder andere dat tegenvallers opgevangen moeten worden door meevallers en/of extra bezuinigingen. Daarbij willen wij de voorgestelde investeringen (sporthal Scharlakenhof en brandweerkazerne) blijven realiseren.

Hoe wij er financieel voor staan ziet u in onderstaand overzicht. Hierin ziet u een aantal tegenvallers. Dat zijn bijvoorbeeld de kosten GGD algemeen, specialistische zorg&veiligheid jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (€ 53.000) en op werkloosheids- en werkgelegenheidsregelingen (€ 79.000). Met deze tegenvallers uit 2012 is ten onrechte geen rekening gehouden bij de voornoemde ombuigingstaakstelling van € 1 miljoen. Echter, hier staan enkele meevallers tegenover, zoals de vrijval van € 60.000 als gevolg van het opnemen van een voorziening en een overlopend passief voor pensioenen van oud-wethouders en de bijraming van de huuropbrengsten en kantineopbrengsten van sporthal Scharlakenhof van € 72.500.

Daarnaast komt ook een aantal grote, maar niet nieuwe investeringen op ons af, zoals de sporthal Scharlakenhof en op termijn de nieuwe brandweerkazerne. Daarvoor zult u in de tweede helft van 2013 voorstellen van ons ontvangen. In de Kadernotitie ombuigingen maakten wij al melding van deze nieuwe investeringen. Bij het te realiseren ombuigingsbedrag is rekening gehouden met de investering voor de sporthal in 2014 (ca. € 100.000), terwijl de investering voor de brandweerkazerne vanaf 2015 op onze begroting gaat drukken.

Er liggen nog grote uitdagingen voor de periode na 2014.

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

In hoofdstuk 1 tot en met 6 presenteren wij de door ons voorgestelde begrotingsmutaties. Wanneer u akkoord gaat met deze begrotingsmutaties is op dit moment onze verwachting dat het exploitatiesaldo over 2013 € 580.066 (voordelig) bedraagt, als volgt te specificeren (bedragen in €):

	2013	2014	2015	2016	2017
Saldo vastgestelde begroting 2013	218.090	501.209	106.602	123.997	123.997
Structurele effecten bestuursrapportage 2012 (zie Hoofdstuk 1)	161.956	208.083	218.249	218.749	218.749
Jaarafsluiting 2012 (zie Hoofdstuk 2)	660.172	6.688	6.688	6.688	6.688
Kadernotitie ombuigingen (zie Hoofdstuk 3)	59.920	214.920	-162.080	-411.080	-586.080
Brandweerkazerne (zie Hoofdstuk 4)	0	0	PM	PM	PM
Renovatie sporthal Scharlakenhof (zie Hoofdstuk 5)	-25.000	-25.000	-96.070	-94.242	-92.413
Overige nieuwe ontwikkelingen (zie Hoofdstuk 6)	-495.071	-150.317	-209.343	-158.688	-116.808
<i>Totale begrotingsmutatie 2013</i>	<i>361.976</i>	<i>254.374</i>	<i>-242.556</i>	<i>-438.573</i>	<i>-569.864</i>
Totaal nieuw saldo 2013	580.066	755.582	-135.954	-314.575	-445.867

De oplopende nadelige saldi in de jaren vanaf 2015 worden vooral veroorzaakt door de verdere daling van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds als gevolg van de Rijksbezuinigingen.

De totale begrotingsmutatie 2013 is als volgt te verdelen over de doelgroepen:

	2013	2014	2015	2016	2017
Doelgroep Inwoners	-136.874	19.326	41.226	40.908	40.590
Doelgroep Gebruikers Sociale Voorzieningen	-185.583	-185.583	-185.583	-185.583	-185.583
Doelgroep Jongeren	-471.427	-482.927	-498.519	-457.523	-409.261
Doelgroep Gebruikers zorg	-46.320	-46.320	-31.712	-31.712	-31.712
Doelgroep Culturele Klanten	-19.104	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Doelgroep Eigenaren en huurders	-65.586	-75.416	-64.250	-64.250	-64.250
Doelgroep Gebruikers Publieke Ruimten	-118.100	-41.003	-107.973	-105.827	-120.984
Doelgroep Economische klanten	-167.196	-144.424	-123.072	-106.512	-96.023
Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	1.572.166	1.213.720	730.327	474.926	300.358
Totale begrotingsmutatie 2013	361.976	254.374	-242.556	-438.573	-569.864

Dit betekent het volgende voor het verwachte verloop van de algemene reserves gedurende 2013:

Stand Algemene Reserve (AR) per 1 januari 2013	657.000
Af: vastgestelde resultaatsbestemming 2012	-76.000
Bij: begrote toevoeging 2013 in verband met reservering GEM-gelden	421.000
Bij: begrote toevoeging 2013 in verband met boekwinst Haren-Noord (deelg. 5 en 6)	2.221.000
Bij: verwacht voordelig saldo na Voorjaarsnota 2013	580.066
Verwachte stand AR ultimo 2013	3.803.066

Veranderingen in het Sociaal Domein

Op 1 januari 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de participatie van inwoners die op enigerlei wijze niet kunnen meekomen in de maatschappij. Zorg en ondersteuning die nu nog worden gefinancierd via AWBZ, Jeugdzorg, Ziektekostenverzekering, Justitie, SoZaWe en provincie worden overgedragen aan de gemeenten. Deze veranderingen in het sociale domein in Nederland vormen een omvangrijke operatie die enorme gevolgen gaat hebben. In hoofdstuk 6 leest u wat deze gevolgen concreet zijn.

De mogelijke consequenties van de decentralisaties brengen onzekerheid en risico's met zich mee in het meerjarenperspectief.

Hoofdstuk 1 - Begrotingswijziging 2013: Bestuursrapportage 2012

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

De Bestuursrapportage 2012 hebt u vastgesteld op 29 oktober 2012. De Bestuursrapportage betreft een begrotingswijziging voor het jaar 2012. Daarbij werden de structurele effecten voor de latere jaren aangegeven. Conform onze P&C-cyclus verwerken wij deze structurele effecten in deze Voorjaarsnota 2013. Het betreffen geen nieuwe besluiten van u.

Doelgroep Gebruikers Sociale Voorzieningen

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
197	Werkloosheids- en Werkgelegenhei	struct	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
Totaal			-65.000	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000

Werkloosheid- en werkgelegenheidsproject

Het bedrag van geschat € 65.000 per jaar betreft de exploitatiebijdragen aan ledersz en BWR die bij de Voorjaarsnota 2012 abusievelijk waren afgeraamd. Als deelnemer in de GR BWR dienen wij bij te dragen aan de exploitatie. Voor lederz wordt op grond van oude afspraken per deelnemer een exploitatiebijdrage gedeclareerd.

Doelgroep Jongeren

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
331	Gemeentelijk onderwijsbeleid	struct	-483.300	-483.300	-483.300	-448.800	-448.800
Totaal			-483.300	-483.300	-483.300	-448.800	-448.800

Gemeentelijk Onderwijsbeleid

In afwachting van de realisatie van de nieuwbouw betalen wij tot en met 2015 een huurvergoeding van € 34.500 aan het Zernike College. De structurele bijdrage van de gemeente Groningen van € 448.800 voor de huisvestingslasten van het Zernike College in Haren is met ingang van 2012 komen te vervallen. De beide Harense locaties zijn in 2011 gewijzigd van dislocaties in nevenvestigingen. Daardoor ontvangt de gemeente vanaf 2012 rechtstreeks middelen voor deze leerlingen in het Gemeentefonds. Dit betekent per saldo een structurele nadelige begrotingsmutatie op dit product van € 483.300.

Per saldo is sprake van een groot positief effect op het begrotingssaldo (voordeel Gemeentefonds minus nadelen tijdelijke huurvergoeding en vervallen bijdrage gemeente Groningen), oplopend van € 921.000 in 2013 tot € 1.142.000 in 2017. U heeft besloten dit voordeel toe te voegen aan de nieuwe Bestemmingsreserve Zernike College. Zie hieronder onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering' bij Mutaties Reserves.

Doelgroep Eigenaren en huurders

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
37	Brandweezorg	struct	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
251	Plattelandsbeleid	inc	-2.336	-11.166	0	0	0
Totaal			-5.336	-14.166	-3.000	-3.000	-3.000

Brandweezorg

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot oefeningen wordt structureel € 3.000 bijgeraamd.

Plattelandsbeleid

Vanaf 2006 is onder de noemer regeling Vitaal Platteland geïnvesteerd in het plattelandsbeleid. Dit is door de gemeenten in de regio (Haren, Slochteren, Hoogezand en Groningen) centraal opgepakt in samenwerking met de provincie en diverse maatschappelijke organisaties. Vanuit de provincie wordt nu een extra impuls in het lopende programma, sociaal economische verkenning, gedaan, waar ook de deelnemende partijen aan deelnemen. Met een beperkte cofinanciering van de gemeente zijn extra middelen verworven om een aantal projecten en activiteiten te realiseren. Wij noemen onder andere het project 'stadseducatie', waar ook Harener agrariërs aan deelnemen, een pilot met het onderwijs over voedsel en het project 'levende dorpen'. In de jaren 2007 tot en met 2011 zijn hiervoor toezeggingen gedaan die niet uit bestaande budgetten te dekken zijn. Wij ramen daarom in 2013 en 2014 respectievelijk € 2.336 en € 11.166 bij.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Nr	Product	struct	2013	2014	2015	2016	2017
278	Onroerende Zaak Belasting	struct	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
283	Algemene uitgaven en inkomsten	struct	276.791	311.748	311.748	311.748	311.748
284	Gemeentefonds	struct	1.406.000	1.427.000	1.543.000	1.602.000	1.592.000
285	Verspreide Eigdommen	inc	-17.399	-17.399	-17.399	-17.399	-17.399
286	Bijzondere Baten En Lasten	struct	-20.000	0	0	0	0
293	Saldi Kostenplaatsen	struct	-38.800	-38.800	-38.800	-38.800	-38.800
303	Mutaties Reserves	struct	-921.000	-942.000	-1.059.000	-1.152.000	-1.142.000
Totaal			715.592	770.549	769.549	735.549	735.549

Onroerende Zaak Belasting

Alle aanslagen voor 2012 zijn opgelegd. Er is sprake van een groter dan verwachte areaaluitbreiding (meer belastingobjecten dan verwacht) en de uitkomst van bezwaren is voor de gemeente gunstiger dan verwacht. Daardoor is sprake van een structurele meevaller van € 30.000.

Algemene uitgaven en inkomsten en Saldi kostenplaatsen

In verband met eventuele prijsstijgingen hadden wij een stelpost "Nominale ontwikkeling 2012" in de Begroting 2012 opgenomen. In de Voorjaarsnota 2012 hebben wij hier een deel van ingezet om onontkoombare prijsstijgingen te dekken. Aangezien wij geen verdere prijsstijgingen meer voorzagen, lieten wij bij de Bestuursrapportage 2012 het restant van deze stelpost vrijvallen. Dit leidt tot een meevaller van € 77.000 in 2013 en € 112.000 in de jaren vanaf 2014.

Inmiddels is duidelijk wat de financiële effecten zijn van de nieuw afgesloten CAO voor de gemeenteambtenaren. In de Begroting 2012 was rekening gehouden met een structurele salariskostenstijging van in totaal 2,75% vanaf 2012. Dit was voldoende om de financiële effecten van de CAO af te dekken. Er was nog een restant stelpost salariskostenontwikkeling 2011 van € 150.000 opgenomen in de begroting. Deze stelpost was niet meer nodig en lieten wij bij de Bestuursrapportage 2012 vrijvallen. Dit leidde tot een structurele meevaller van € 150.000 vanaf 2012.

Na ons besluit om de gemaakte uren van OR-leden voor hun werk voor de OR niet meer te compenseren met vervangende inhuur, ontstaat vanaf 2013 een structureel jaarlijks voordeel van € 11.200.

Gemeentefonds

In verband met de omschakeling van de beide (Harense) dislocaties van het Zernike College tot nevenvestigingen in 2011 krijgen wij vanaf 2012 zelf geld in het Gemeentefonds voor het betreffende aantal leerlingen. Daarnaast kwalificeren wij door de omschakeling tien jaar lang (van 2012 tot en met 2021) voor de verdeelmaatstaf Extra groei leerlingen.

In totaal stijgt de algemene uitkering door de omschakeling gedurende de planningshorizon van de meerjarenramingen met de volgende bedragen:

2013 € 1.406.000

2014 € 1.427.000

2015 € 1.543.000

2016 € 1.602.000

2017 € 1.592.000

Zoals hierboven aangegeven onder 'doelgroep Jongeren' bij product Gemeentelijk onderwijsbeleid komt de bijdrage van de gemeente Groningen voor het Zernike College in verband met de omschakeling van dislocaties tot nevenvestigingen te vervallen. Per saldo is sprake van een groot positief effect op het begrotingssaldo (oplopend van € 921.000 in 2013 tot € 1.142.000 in 2017). U besloot dit voordeel toe te voegen aan de nieuwe Bestemmingsreserve Zernike College. Zie hieronder bij Mutaties Reserves.

Verspreide eigendommen

Sinds enige jaren worden zogenaamde overhoekjes groen (snippergroen) verkocht als de aanwonende hier een verzoek toe indient. Hiervoor was jaarlijks rekening gehouden met een inkomst van € 17.399. Inmiddels zijn vrijwel alle 'overhoekjes' verkocht waardoor geen inkomsten meer verwacht kunnen worden. Dit bedrag was structureel meegenomen in de begroting en moet daarom structureel afgeraamd worden. Voor 2012 is de verwachting dat hier geen inkomsten zijn.

Bijzondere baten en lasten

In 2012 hebben wij een boekwinst behaald van € 20.000 door verkoop van de oude tankautospuit. In 2013 verwachten wij een boekverlies van € 20.000 in verband met de verkoop van de landrover. Per saldo meerjarig neutraal.

Mutaties Reserves

Zie Gemeentefonds.

Voorstel 1:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de begrotingswijziging 2013 Bestuursrapportage 2012 vast te stellen.

Hoofdstuk 2 - Begrotingswijziging 2013 voortvloeiende uit de Jaarafsluiting 2012

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Inwoners

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
1	Bestuursorganen	struct	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal			60.000	60.000	60.000	60.000	60.000

Als gevolg van het opnemen van een voorziening en een overlopend passief voor pensioenen van oud-wethouders in de jaarrekening 2012, valt vanaf 2013 een jaarlijks budget van € 60.000 vrij.

Doelgroep Gebruikers zorg

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
143	Zorg	struct	-53.312	-53.312	-53.312	-53.312	-53.312
Totaal			-53.312	-53.312	-53.312	-53.312	-53.312

Zorg

De kosten van de VG&R-regeling zijn, ondanks de bezuinigingsdoelstelling en de druk op de uitvoeringsorganisatie om meer kostenbesparend te werken, de afgelopen jaren sterk gestegen. Wij kunnen constateren dat daar vanwege de afspraken binnen de Gemeenschappelijke Regeling, niet strak op te sturen valt. De inhoudelijke en financiële afspraken worden met 23 gemeenten in collectief verband genomen, gemeenten kunnen daar geen individuele afwijkende keuzes in maken. In de Begroting 2013 is een bezuinigingstaakstelling opgenomen van 15%, zijnde € 36.000. Deze wordt niet gehaald. Wij ramen (inclusief de niet te realiseren bezuiniging) een kostenoverschrijding van € 53.000 bij. Dit is inclusief een kostenstijging van € 17.000 GGD bij gelijkblijvende taken.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
283	Algemene uitgaven en inkomsten	inc	1.145.998	0	0	0	0
304	Saldo Renteomslag	inc	-492.514	0	0	0	0
Totaal			653.484	0	0	0	0

Algemene uitgaven en inkomsten en Saldo renteomslag: kapitaallastenschuif

Welke investeringen nog niet gereed zijn en daarom later moeten worden afgesloten blijkt bij de jaarafsluiting. Als investeringen nog niet klaar zijn, beginnen de afschrijvingen een jaar later. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 631.168 in 2013. Dit voordeel wordt ook wel "kapitaallastenschuif" genoemd en is opgebouwd uit een voordeel van € 1.145.998 op product Algemene uitgaven en inkomsten en een nadeel van € 514.830 op product Saldo renteomslag. Het later uitvoeren/afsluiten van investeringen in onderwijshuisvesting en infrastructuur levert het grootste aandeel in dit voordeel.

Saldo renteomslag: rentetoerekening aan grondexploitaties

Na het bekend worden van de boekwaarde van de grondexploitaties per 1 januari 2013 passen wij de begrote rentetoerekening aan de grondexploitaties aan. Dit heeft een incidenteel gunstig effect op het saldo renteomslag en daarmee op het begrotingssaldo 2013, aangezien er € 22.316 meer aan rente geactiveerd wordt. Hierdoor komt er minder rente ten laste van de resultatenrekening.

Voorstel 2:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de begrotingswijziging 2013 voortvloeiende uit de Jaarafsluiting 2012 vast te stellen.

Hoofdstuk 3 - Begrotingswijziging 2013: Kadernotitie ombuigingen

Eind maart 2013 heeft u de kadernotitie ombuigingen 2013 en 2014 vastgesteld. Daarin zijn bezuinigingen met een totaalbedrag van circa € 1 miljoen over 2014 opgenomen. In dit hoofdstuk worden deze bezuinigingen in de cijfers verwerkt.

In het genoemde totaalbedrag van € 1 miljoen was rekening gehouden met de taakstelling van niet-gerealiseerde ombuigingen uit 2011 en 2012 voor een bedrag van € 302.000. Wij gingen ervan uit dat wij van de bezuinigingen 2011 en 2012 structureel een bedrag van € 302.000 niet konden halen. Nu is duidelijk dat wij van dit bedrag structureel € 54.000 alsnog kunnen bezuinigen. Het restant van € 248.000 wordt dus niet gehaald. Zoals vastgelegd in de Kadernotitie ombuigingen zetten wij de positieve begrote jaarsaldi voor 2013 (€ 161.956 uit de Bestuursrapportage 2012 en € 218.000 saldo Begroting 2013) in voor de dekking.

U treft hieronder enkele mutaties aan die betrekking hebben op het bijramen van niet-gerealiseerde ombuigingen.

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Inwoners

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
247	Lijkbezorging	struct	-39.500	-39.500	-39.500	-39.500	-39.500
Totaal			-39.500	-39.500	-39.500	-39.500	-39.500

Lijkbezorging

Door de tariefsverhoging constateren wij minder verlengingen. Daarnaast wordt er ook minder begraven. Deze twee factoren leiden tot inkomstendaling. Daarom ramen wij de ombuiging tariefverhoging in de opbrengst sfeer bij. De tariefsverhoging draaien wij niet terug, want dat deel van deze bezuiniging is gerealiseerd.

Doelgroep Gebruikers zorg

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
209	Leefvoorzieningen Gehandicapten	struct	11.600	11.600	11.600	11.600	11.600
211	Huishoudelijke verzorging	struct	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal			21.600	21.600	21.600	21.600	21.600

Leefvoorzieningen Gehandicapten

Vooruitlopend op de vanaf 2014 te realiseren ombuigingstaakstelling van € 1 miljoen realiseren wij al in 2013 een bedrag van € 11.600.

Huishoudelijke verzorging

Vooruitlopend op de vanaf 2014 te realiseren ombuigingstaakstelling van € 1 miljoen realiseren wij al in 2013 een bedrag van € 10.000.

Doelgroep Culturele Klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
144	Kunst & Cultuur	struct	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal			-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000

Kunst & Cultuur

Wij ramen de ombuiging 15% subsidieverlaging cultuur gedeeltelijk bij. Van het geplande bedrag wordt € 3.000 niet gerealiseerd.

Doelgroep Eigenaren en huurders

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
254	Ruimtelijke Plannen	struct	-35.880	-35.880	-35.880	-35.880	-35.880
Totaal			-35.880	-35.880	-35.880	-35.880	-35.880

Ruimtelijke Plannen

Wij ramen de ombuiging inzet ambtenaren bij bouwplannen bij. De ombuiging wordt niet gerealiseerd. Gezien de hoeveelheid van projecten is dit budget nodig voor de bezetting en uitvoering van lopende projecten.

Doelgroep Gebruikers Publieke Ruimten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
77	Afwatering	struct	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
100	Vastgoedbeheer	struct	-54.450	-54.450	-54.450	-54.450	-54.450
Totaal			-64.450	-64.450	-64.450	-64.450	-64.450

Afwatering

Wij ramen de ombuiging lager onderhouds- en serviceniveau sloten bij.

Vastgoedbeheer

Wij ramen de volgende ombuigingen op Vastgoedbeheer bij:

- Parkeervoorzieningen: tariefsverhoging van € 0,10 eerste half uur parkeren in de parkeergarage. De tariefsverhoging zelf draaien wij niet terug, want dat deel van deze bezuiniging is gerealiseerd. Wij ramen de ombuiging tariefverhoging parkeervoorzieningen in de opbrengstensfeer bij.
- Parkeertarieven verhogen in het fiscale gebied en achteraf betalen invoeren in groter gedeelte van het dorp. De tariefsverhoging zelf draaien wij niet terug, want dat deel van deze bezuiniging is gerealiseerd. Wij ramen de ombuiging tariefverhoging parkeervoorzieningen in de opbrengstensfeer bij. Hierover ontvangt u een apart raadsvoorstel inzake het parkeerbeleid.
- Lager niveau gebouwenonderhoud.

Doelgroep Economische klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
41	Dienstverlening Europ. Diensten Richtl.	struct	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
64	Parkeervoorzieningen	struct	-97.250	-97.250	-97.250	-97.250	-97.250
Totaal			-105.250	-105.250	-105.250	-105.250	-105.250

Dienstverlening Europese Diensten Richtlijn

Wij draaien de ombuiging verhoging leges evenementenvergunningen / inzet op evenementen verminderen terug. Dat doen wij enerzijds omdat wij deze ombuiging structureel niet halen en anderzijds door hetgeen in de Kadernotitie ombuigingen is beschreven: om meer bij de inwoners neer te leggen willen wij de drempel (een substantieel bedrag aan leges voor het aanvragen van een evenementenvergunning) verlagen.

Parkeervoorzieningen

Wij ramen de volgende ombuigingen op Parkeervoorzieningen bij:

- Wij ramen de ombuiging op onderhoud, controle en incasso van de parkeermeters bij.
- Parkeervoorzieningen: tariefsverhoging van € 0,10 eerste half uur parkeren in de parkeergarage. De tariefsverhoging zelf draaien wij niet terug (dat deel van deze bezuiniging is gerealiseerd). Wij ramen de ombuiging tariefverhoging parkeervoorzieningen in de opbrengstensfeer bij.

- Parkeertarieven verhogen in het fiscale gebied en achteraf betalen invoeren in groter gedeelte van het dorp. De tariefsverhoging zelf draaien wij niet terug (dat deel van deze bezuiniging is gerealiseerd). Wij ramen de ombuiging tariefverhoging parkeervoorzieningen in de opbrengstensfeer bij. Hierover ontvangt u een apart raadsvoorstel inzake het parkeerbeleid.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
283	Algemene Uitgaven en Inkomsten	struct	428.400	978.400	978.400	978.400	978.400
284	Gemeentefonds	struct	-142.000	-537.000	-914.000	-1.163.000	-1.338.000
Totaal			286.400	441.400	64.400	-184.600	-359.600

Algemene Uitgaven en Inkomsten

Uit de Kadernotitie ombuigingen 2013 en 2014 is voor 2013 als taakstellend ombuigingsbedrag € 450.000 opgenomen en voor 2014 en verder € 1 miljoen. De taakstellende ombuigingen zijn op doelgroepniveau bepaald, maar nog niet concreet genoeg om per product in te boeken. Vandaar dat wij een stelpost opnemen. De nadere invulling van deze stelpost vindt plaats bij de Begroting 2014. Inmiddels zijn van deze taakstellende bedragen de volgende ombuigingen reeds in 2013 gerealiseerd: € 11.600 op leefvoorzieningen gehandicapten en € 10.000 op huishoudelijke verzorging, Deze bedragen zijn in mindering op de stelpost gebracht.

Gemeentefonds

Het nieuwe regeerakkoord uit 2012 leidt tot bezuinigingen op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, onder andere door trap-op-trap-af, korting onderwijshuisvesting en lagere apparaatskosten. Voor Haren gaat het om een bedrag van ca. € 0,1 miljoen in 2013 naar ca. € 1,3 miljoen in 2017 oplopend tot ca. € 2,1 miljoen in 2025.

Voorstel 3:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de begrotingswijziging 2013 Kadernotitie ombuigingen vast te stellen.

Hoofdstuk 4 - Begrotingswijziging 2013: Brandweerkazerne

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Eigenaren en huurders

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
37	Brandweezorg	struct	0	0	PM	PM	PM
Totaal			0	0	PM	PM	PM

Brandweezorg

Regionalisering brandweer

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's per 1 januari 2013, hebben de gemeenten tot 1 januari 2014 de gelegenheid een geregionaliseerde brandweerorganisatie op te richten en de gemeentelijke brandweer op te heffen. Het college blijft belast met de organisatie van de brandweezorg, maar draagt de bijbehorende taken en bevoegdheden over aan het bestuur van de Veiligheidsregio.

De conceptbegroting 2014 voor de regionale brandweer is op dit moment nog niet bekend. Het organisatieplan voor de regionale brandweer en de conceptbegroting 2014 worden in mei 2013 vastgesteld door het veiligheidsbestuur. De conceptbegroting komt in drie stappen tot stand. Er is een nulmeting uitgevoerd met als peildatum 1 januari 2012. Vervolgens zijn de gemeentelijke begrotingen geharmoniseerd en moeten de gemeenten op het gezamenlijk afgesproken kwaliteitsniveau komen. Voor Haren betekent dit dat er een deugdelijke kazerne moet worden gebouwd. De geconsolideerde begrotingen vormen de basis voor de begroting 2014. Derde stap is een verdeelsleutel te vinden voor de verdeling van de kosten van de regionale brandweer over de gemeenten.

Uitgangspunt is een kostenneutrale begroting. In de praktijk kan het voor afzonderlijke gemeenten duurder uitvallen wanneer niet alle overhead overgaat naar de regio en er dus uren achterblijven bij de gemeente. Getracht wordt de incidentele kosten van het fusieproces zo laag mogelijk te houden.

Brandweerkazerne

De gemeente Haren gaat een nieuwe brandweerkazerne bouwen om te kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen van de regionale brandweer. Het is nog niet bekend op welke locatie de kazerne gebouwd gaat worden, dus ook nog niet wat de kosten van de bouwgrond zullen zijn. Daarnaast is nog niet bekend hoe groot de bouwkaavel moet zijn. Dit is afhankelijk van de keuzes die in de planvorming worden gemaakt. De kosten voor beheer en onderhoud zijn afhankelijk van de te kiezen locatie en nog niet in de raming meegenomen. In de Begroting 2014 nemen wij de financiële vertaling van deze investering op.

Zoals in de inleiding opgemerkt is deze investering in de Kadernotitie ombuigingen genoemd, echter voor de jaarlast met ingang van 2015 is nog geen dekking opgenomen. Daar komen wij separaat bij het voorstel aan de raad op terug.

Voorstel 4:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor kennis te nemen van de begrotingswijziging 2013 brandweerkazerne en het investeringsvoorstel separaat te behandelen.

Hoofdstuk 5 - Begrotingswijziging 2013: Renovatie sporthal Scharlakenhof

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Gebruikers Publieke Ruimten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
100	Vastgoedbeheer	struct	-25.000	-25.000	-96.070	-94.242	-92.413
Totaal			-25.000	-25.000	-96.070	-94.242	-92.413

Vastgoedbeheer

Renovatie sporthal Scharlakenhof

Zoals in de Kadernota ombuigingen, die door u is vastgesteld op 25 maart 2013, is opgenomen kampt de sporthal Scharlakenhof met achterstallig onderhoud. In de notitie van een externe adviseur staat aangegeven dat voor het wegwerken hiervan een bedrag noodzakelijk is van € 741.000 voor de sporthal en € 83.000 voor de kantine, in totaal € 824.000. In de kadernota ombuigingen is bij het bepalen van de ombuigingstaakstelling voor 2014 rekening gehouden met de lasten die voortvloeien uit deze investering. Inmiddels is de sporthal een jaar in beheer bij de gemeente en zijn de gebreken beter inzichtelijk geworden. Hierdoor hebben wij de benodigde investering voor het wegwerken van het minimale onderhoud (mede in het licht van wettelijke eisen) scherp kunnen stellen. Door de werkzaamheden te koppelen aan de werkzaamheden om de grote zaal te splitsen voor het Zernike College valt voordeel te behalen. De kosten van de renovatie komen door dit alles uit op € 690.000 in plaats van de eerdere voorlopige raming van € 824.000.

Een concreet voorstel komt nog naar u toe waarbij wij u verzoeken een sterretjeskrediet van € 690.000 voor de renovatie van sporthal Scharlakenhof ter beschikking te stellen. De structurele kapitaallasten van € 71.070 (in 2014, daarna licht aflopend) ramen wij hier bij.

Onderhoud sporthal Scharlakenhof

De sporthal is nog niet meegenomen in de Voorziening Onderhoud Gebouwen, omdat dit pand pas recent weer in beheer van de gemeente Haren is gekomen. Een externe adviseur heeft een berekening gemaakt voor de dotatie, er vanuit gaande dat de investering renovatie sporthal Scharlakenhof is uitgevoerd. De berekening voor de dotatie loopt over een vervangingsperiode tot 2025 en leidt tot een structurele jaarlijkse kostenpost van € 25.000 vanaf 2013. Deze kostenpost is meegenomen in de vastgestelde kadernota ombuigingen, waardoor de dekking al gevonden is in de nader in te vullen ombuigingen.

Voorstel 5:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de begrotingswijziging 2013 renovatie sporthal Scharlakenhof mee te nemen en het investeringsvoorstel separaat te behandelen.

Hoofdstuk 6 - Begrotingswijziging 2013: Overige nieuwe ontwikkelingen

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Inwoners

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
1	Bestuursorganen	inc	-146.000	0	0	0	0
3	Representatie	inc	-14.000	0	0	0	0
4	Ondersteuning Raad	struct	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000
247	Lijkbezorging	struct	0	0	21.900	21.582	21.264
Div.	Mutatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	struct	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600
Div.	Kleine mutaties en afrondingen	struct	26	-3.774	-3.774	-3.774	-3.774
Totaal			-157.374	-1.174	20.726	20.408	20.090

B&W

Het aftreden van de burgemeester heeft geleid tot een wachtgeldvoorziening en daarmee tot een incidentele last van € 146.000.

Representatie

Wij hebben besloten om incidenteel € 14.000 beschikbaar te stellen aan de Algemene Oranjevereniging Oranje Nassau voor activiteiten ter ere van de kroning van de nieuwe koning.

Ondersteuning raad

U heeft besloten tot urenuitbreiding voor de griffier. Dit leidt tot een structurele jaarlijkse kostenpost van € 11.000.

Lijkbezorging

Bij de aanleg van een tweede heuvel op begraafplaats Harenerhof verwachten wij extra inkomsten van ruim € 21.000 vanaf 2015. De kapitaallasten, die op product Vastgoedbeheer onder 'doelgroep Gebruikers Publieke Ruimten' worden bijgeraamd, zijn even hoog, waardoor er geen effect is op het totale begrotingssaldo.

Mutatie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Betreft uren VTH. Zie uitleg hieronder bij product Saldi kostenplaatsen onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering'.

Doelgroep Gebruikers Sociale Voorzieningen

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
190	Bijstandsverlening	struct	-41.500	-41.500	-41.500	-41.500	-41.500
197	Werkloosheids- en Werkgelegenheidsprojecten	struct	-79.083	-79.083	-79.083	-79.083	-79.083
Totaal			-120.583	-120.583	-120.583	-120.583	-120.583

Bijstandsverlening

Met ingang van 1 januari 2013 is de subsidie aan het peuterspeelzaalwerk gestopt. Hiervoor in de plaats komt een regeling voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), waar kinderen met (kans op) taal- en/of ontwikkelingsachterstand aan kunnen deelnemen. Vanaf januari 2013 bieden de kinderopvangorganisaties geharmoniseerd aanbod kinderopvang/peuterspeelzaalwerk/VVE. Wij besloten een regeling in het leven te roepen waarbij ouders in aanmerking komen voor een financiële bijdrage, mits zij aan inhoudelijke criteria van de voor- en vroegschoolse educatie voldoen. Wij ramen de kosten op € 41.500. Overigens ontvangen wij voor VVE in het Gemeentefonds een decentralisatieuitkering in het Gemeentefonds van eveneens € 41.500.

Werkloosheids- en werkgelegenheidsregelingen

In de Voorjaarsnota 2012 is voor 2012 een voordeel geraamd in verband met het meenemen van een restantbedrag van de doeluitkering Participatiebudget van 2011 naar 2012. Dit voordeel is toen structureel geraamd, dus ook in de jaren na 2012. De zogenaamde meeneemregeling, waarbij het eventuele resterende deel van het Participatiebudget in een volgend jaar mag worden besteed, is echter afgeschaft. Daardoor ontstaat nu een structurele tegenvaller van € 79.083.

Doelgroep Jongeren

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
331	Gemeentelijk onderwijsbeleid	struct	1.970	-9.530	-25.122	-18.626	29.636
344	Volwassenenonderwijs	struct	9.903	9.903	9.903	9.903	9.903
Totaal			11.873	373	-15.219	-8.723	39.539

Gemeentelijk onderwijsbeleid

Om het jaar wordt de leerlingprognose geactualiseerd. Dit is een jaar doorgeschoven in verband met het IHP 2013-2016. Dit leidt tot een voordeel van € 5.000 in 2013, en een nadeel van € 6.500 in 2014. Daarnaast ramen wij het bedrag nu tweejaarlijks. Daardoor ontstaat een nadeel van € 6.500 in 2016.

De huurlasten voor noodlokalen voor de Sint Nicolaasschool lopen langer door in verband met de nieuwbouw voor de Sint Nicolaasschool. Dit wordt goedge maakt door een latere start van de kapitaallasten op de nieuwbouw. Per jaar is er sprake van de volgende effecten:

Jaar	Bijraming huurlasten (= nadeel)	Latere start kapitaallasten (=voordeel)	Totaal voordeel/nadeel
2015	-22.092		22.092 nadeel
2016	-58.021	48.925	9.096 nadeel
2017	-15.000	47.666	32.666 voordeel
Totaal	-95.113	96.591	1.478 voordeel

De beschikking voor de RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten)-subsidie ligt € 3.030 lager dan verwacht. Deze tegenvaller verwerken wij structureel.

Volwassenenonderwijs

De subsidiebeschikking voor het volwassenenonderwijs (onderdeel van de doeluitkering Participatiebudget) is lager dan verwacht. Deze tegenvaller van € 11.441 verwerken wij structureel.

Daarnaast hanteren wij als nieuw uitgangspunt dat wij de begrote uitgaven voor het volwassenenonderwijs afstemmen op de inkomsten. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 21.344.

Doelgroep Gebruikers zorg

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
143	Zorg	struct	-14.608	-14.608	0	0	0
Totaal			-14.608	-14.608	0	0	0

Zorg

Wij besloten in provinciaal verband samen te werken in de routekaart decentralisatie jeugd. Kosten van de routekaart in 2013 en 2014 bedragen € 14.608. Voorstel is om voor 2013 en 2014 € 14.608 bij te ramen. Voor de invoeringskosten decentralisatie jeugd ontvangen wij in 2013 overigens € 24.000 in het Gemeentefonds.

Dit zit begrepen in de mutatie als gevolg van de Septembercirculaire 2012, die wij hieronder bijramen bij product Gemeentefonds bij 'Algemene Dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering'.

Veranderingen in het Sociaal Domein

Op 1 januari 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de participatie van inwoners die op enigerlei wijze niet kunnen meekomen in de maatschappij. Dat kan zijn vanwege een handicap, een taalachterstand, geen werk/inkomen, ouderdom, een ontwikkelingsstoornis, een veroordeling, mishandeling, verwaarlozing, schulden, etc. Zorg en ondersteuning die nu nog worden gefinancierd via AWBZ, Jeugdzorg, Ziektekostenverzekering, Justitie, SoZaWe en provincie worden overgedragen aan de gemeenten. De overdracht gaat gepaard met een geschatte korting van zo'n 50%. Voor onze gemeentebegroting heeft dit een uitzetting van zo'n 30% tot gevolg. Hoewel de besluitvorming in Den Haag nog steeds niet definitief is, kunnen wij niet langer afwachten. Voor Haren is dit een majeure operatie.

Deze veranderingen in het sociale domein in Nederland vormen een omvangrijke operatie die grote gevolgen gaat hebben. Dit geldt voor de burger die te maken krijgt met veranderende regelgeving, voor gemeenten die een grote verantwoordelijkheid voor het sociale domein krijgen en voor alle instellingen en organisaties die ondersteuning leveren. Het jaar 2013 staat voor een groot deel in het teken van inventarisatie en het maken van strategische keuzes in de decentralisaties. Het jaar 2014 staat in het teken van de implementatie van de strategische keuzes, zodat per 2015 de gemeente klaar is voor deze grote nieuwe taak. Naar aanleiding van de mei en/of de september circulaire, houden wij u op de hoogte via de Bestuursrapportage 2013 en de Begroting 2014.

Doelgroep Culturele Klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
146	Ontwikkelingssamenwerking	inc	-16.104	0	0	0	0
Totaal			-16.104	0	0	0	0

Ontwikkelingssamenwerking

Wij besloten om de subsidie aan de Stichting Haren - Kirambo nog met een jaar te verlenen om Kirambo de tijd te geven om te wennen aan de nieuwe situatie en om het koppelcontract aan te passen aan de nieuwe situatie. Zoals ook aangegeven in dit bezuinigingsvoorstel blijven wij bereid om incidenteel bijdragen te verstrekken ten behoeve van projecten die de inwoners van Kirambo ten goede komen. In overleg met de Stichting hebben wij een nieuw, aangepast koppelcontract opgesteld.

Doelgroep Eigenaren en huurders

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
Div.	Mutatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	struct	-23.120	-23.120	-23.120	-23.120	-23.120
Div.	Kleine mutaties en afrondingen	struct	-1.250	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
Totaal			-24.370	-25.370	-25.370	-25.370	-25.370

Inzameling huisafval

Ons uitgangspunt voor 2014 is een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing. Op gebied van huisvuilinzameling zijn er een aantal ontwikkelingen, die invloed zullen hebben op de kosten en opbrengsten van huisvuilinzameling 2014. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

1. Efficiëntere huisvuilinzameling door Milieu Dienst Groningen levert een voordeel op.
2. Meer eigen inkomsten door eigen papierinzameling (Westerse Drift) leveren naar verwachting per saldo een voordeel op bij de papierinzameling.
3. Er is meer behoefte aan voorlichting. Wij willen hierop meer uren inzetten.
4. De volledig afgeschreven veegmachine no. 93 wordt vervangen in 2013 (zie investeringsschema 2013). Hierdoor gaan kapitaallasten lopen met ingang van 2014.

5. Rijksbelastingen (BTW naar 21% en niet meer terugkrijgen van accijns op diesel) leveren een nadeel op.

De komende maanden zullen wij alle ontwikkelingen rond de huisvuilinzameling uitwerken in het kader van de begroting 2014 en vervolgens verwerken in het voorstel afvalstoffenheffing 2014. Wij verwachten op grond van nu bekende informatie, dat wij de afvalstoffenheffing met ingang van 2014 gelijk kunnen houden of kunnen laten dalen.

Mutatie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Betreft uren VTH. Zie uitleg hieronder bij product Saldi kostenplaatsen onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering'.

Doelgroep gebruikers publieke ruimten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
47	Wegen, Straten en Pleinen	inc	0	-16.000	0	0	0
51	Openbare Verlichting	inc	0	-10.000	0	0	0
65	Verkeer en Vervoer	struct	0	0	0	0	-17.304
100	Vastgoedbeheer	struct/inc	22.500	72.500	50.600	50.918	51.236
233	Riolen	struct/inc	-44.400	8.072	8.072	8.072	8.072
Div.	Kleine mutaties en afrondingen	struct/inc	-6.750	-6.125	-6.125	-6.125	-6.125
Totaal			-28.650	48.447	52.547	52.865	35.879

Wegen, straten en pleinen

Voor het opstellen van een beleidsplan wegen vragen wij een eenmalig krediet van € 16.000 in 2014. Dit betekent dat op basis van nieuwe wegininspecties de huidige kwaliteit van ons wegennet in beeld gebracht wordt. Op basis van analyse van deze inspectiegegevens zullen wij u in 2014 het nieuwe Beleidsplan wegen 2015-2019 voorleggen met daarin de benodigde investeringen in dat tijdvak.

Openbare verlichting

Voor het opstellen van een beleidsplan openbare verlichting ramen wij een eenmalige kostenpost van € 10.000 in 2014. Het oude beleidsplan dateert van 2005. Door alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (dynamisch) dimmen en LED verlichting is het huidige beleidsplan niet meer van deze tijd. In het nieuwe beleidsplan willen wij inspelen op deze nieuwe ontwikkelingen.

Verkeer en vervoer

U heeft met het vaststellen van het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan) in januari 2013 de opdracht gegeven om de knelpuntenlijst zoals deze in het GVVP is opgenomen op geld te zetten.

Het is niet reëel, maar ook niet nodig, om alle GVVP 'aandachtlocaties' binnen een kort tijdsbestek opgelost te willen hebben. Een tijdspanne van 10 jaar voor het aanpakken van de GVVP aandachtlocaties lijkt ons een passende periode. Dit betekent, in vervolg op de investeringskredieten tot en met 2014, die al in de begroting zijn opgenomen, een jaarlijkse investering van € 168.000,- vanaf 2015. Deze investering dient dan wel jaarlijks geïndexeerd te worden. Voor de jaren 2015 tot en met 2017 ramen wij daarom de volgende investeringen in maatregelen verkeersveiligheid:

Jaar	Investeringsbedrag maatregelen verkeersveiligheid	Kapitaallast eerste jaar
2015	€ 168.000	€ 17.304 (2017)
2016	€ 171.360	€ 17.650 (2018)
2017	€ 174.787	€ 18.003 (2019)

Vastgoedbeheer

In de vlootschouw vastgoed is een onderscheid gemaakt in A, B, en C categorieën. De A categorie staat niet op het programma om af te stoten. De C categorie op korte termijn wel en de B categorie vergt nog nader onderzoek. Onderdeel van de B categorie is 't Clockhuys. Wij ramen een bedrag van € 10.000 bij om integraal onderzoek te doen naar de toekomst van 't Clockhuys: 'is het reëel om het 't Clockhuys af te stoten en welke gevolgen heeft dit voor de bedrijfsvoering en de gebruikers'.

De exploitatie van de kantine van sporthal Scharlakenhof was tot nu toe niet geraamd in de begroting. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 7.500 vanaf 2013. Ook de huuropbrengsten van sporthal Scharlakenhof van in totaal € 65.000 waren nog niet opgenomen in de begroting. Dit leidt tot een structurele meevaller vanaf 2013 van in totaal € 72.500.

Voor het uitvoeren van een onderzoek naar asbest, constructieve scheuren en elektra bij de gemeentewerf is in 2013 een bedrag nodig van € 10.000. Dit wordt nu meegenomen, omdat uitstel tot 2014 niet mogelijk is. Het onderzoek is nodig om de totaalrenovatie van de gemeentewerf te kunnen bepalen. Na de afronding van het onderzoek komen wij hier in de Voorjaarsnota 2014 op terug.

Voor het opstellen van een beleidsnotitie met betrekking tot begraven ramen wij een incidentele kostenpost van € 30.000 in 2013. Voor het inrichten van een tweede heuvel op begraafplaats Harenerhof ramen wij een investeringsbedrag van € 300.000 in 2014. Dit leidt tot kapitaallasten die geleidelijk aflopen van € 21.900 in 2015 tot € 0 in 2064. De kapitaallasten worden gedekt uit extra inkomsten die wij hierboven bij product Lijkbezorging onder 'doelgroep Inwoners' hebben bijgeraamd.

Wij merken op dat wij, afhankelijk van de uitkomst van besluitvorming over de investering in de nieuwe brandweerkazerne (met name de locatie, zie Hoofdstuk 4), de investeringen voor de gemeentewerf als PM-post meenemen.

Riolen

Als gevolg van toegekende bezwaren tegen aanslagen rioolheffing moest de heffingsgrondslag voor een aantal "grootverbruikers" van het riool (deze betalen naast het vaste bedrag een bedrag per m3 waterverbruik) worden aangepast. Dit leidt tot een lagere opbrengst van de rioolheffing die in 2013 niet meer via een aanpassing van de tarieven kan worden goedgemaakt. Dit leidt tot een incidentele tegenvaller van € 44.400.

Een indirect gevolg van de BTW-verhoging van 19% naar 21% is een structurele extra baat in de rioolheffing. Een meevaller van € 8.072 vanaf 2014.

Naar aanleiding van de actualisatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan die door u is vastgesteld op 21 mei 2012 dienen voor de jaren 2016 en 2017 de onderstaande rioolinvesteringen aan de begroting te worden toegevoegd:

Jaar	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallast 1^e jaar
2016	Rioolwerkzaamheden 2016	€ 1.100.322	€ 80.324 (2018)
2017	Rioolwerkzaamheden 2017	€ 1.518.269	€ 110.834 (2019)

De kapitaallasten van deze rioolinvestering zullen worden gedekt uit de rioolheffing.

Doelgroep Economische klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
237	Algemeen Milieubeleid	struct	-17.946	-39.174	-17.822	-1.262	9.227
Div.	Mutatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	inc	-44.000	0	0	0	0
Totaal			-61.946	-39.174	-17.822	-1.262	9.227

Algemeen milieubeleid

Wij ramen onze structurele bijdrage aan de RUD bij (onder aftrek van de kosten die wij zelf maakten voor de over te dragen werkzaamheden). Deze bijdrage daalt in verband met het aflopen van de zogenaamde frictie- en desintegratiekosten.

Mutatie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Betreft uren VTH. Zie uitleg hieronder bij product Saldi kostenplaatsen onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering'.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
284	Gemeentefonds	struct	-46.000	19.000	-66.000	-40.000	-40.000
285	Verspreide Eigendommen	struct	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
293	Saldi kostenplaatsen	struct	-30.000	-8.250	-28.255	-27.434	-26.612
Div.	Mutatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	struct	-20.880	-20.880	-20.880	-20.880	-20.880
Div.	Kleine mutaties en afrondingen	struct	-2.429	-4.098	-4.487	-3.710	-4.098
Totaal			-83.309	1.772	-103.622	-76.023	-75.590

Gemeentefonds

De Septembercirculaire 2012 leidt tot de volgende voor- en nadelen ten opzichte van de staande begroting:

Jaar	Bedrag	Voordeel/nadeel
2013	€ 88.000	Nadeel
2014	€ 19.000	Voordeel
2015	€ 66.000	Nadeel
2016	€ 40.000	Nadeel
2017	€ 40.000	Nadeel

De Decembercirculaire 2012 leidt in 2013 tot een incidentele meevaller van € 42.000 ten opzichte van de staande begroting.

Verspreide eigendommen

Eén van onze medewerkers zal (tegen betaling) werken ten behoeve van de GEM Haren Noord. Wij ramen de structurele inkomst van € 16.000 hier bij.

Saldi kostenplaatsen

De gemeente Haren wil stappen zetten in de richting van een eigentijdse overheidsorganisatie, die qua communicatie, conversatie en samenwerking optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden van nieuwe media, Web 2.0 en sociale media. Wij beogen nieuwe vormen van interactieve communicatie via internet, intranet en co-creatie. Wij zoeken slimme alternatieven voor de e-mail, documentenbeheer, projectmatig samenwerken en samen ontwikkelen.

Hoewel wij grote ambities hebben, beginnen wij klein. De eerste stapjes zijn al gezet. Uiteraard met de zorgvuldigheid die altijd aan de orde is in een publieke organisatie. Het initiatief Haren 2.0 gaat niet alleen over inzet van Sociale media, Web 2.0 en nieuwe media.

Het gaat ook over 'Ambtenaar 2.0': een andere manier van denken en werken; opener, transparanter, flexibeler en over grenzen heen kijkend. Sterker nog: het personele aspect, de werkwijze is de succesbepalende factor.

We hebben zelf niet alle wijsheid in pacht. Er zijn veel mogelijkheden en ook veel valkuilen. Externe expertise is nodig om ons te begeleiden bij praktische zaken, tactische en strategische discussies, het meten van resultaten en bovenal om ons op gang te helpen en 'meters te maken'. Verder willen wij inspirerende sprekers uitnodigen voor al het personeel, management, college en raad. Wij ramen daarom in 2013 een incidentele kostenpost van € 28.000 en daarnaast een structurele kostenpost van € 2.000 vanaf 2013.

Abusievelijk zijn de kosten van het gebouwenbeheersysteem Planon vanaf 2014 niet geraamd. Dit leidt tot een structurele tegenvaller van € 6.250 vanaf 2014.

Wij ramen de volgende investeringen en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten:

Jaar	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallast 1 ^e jaar
2014	Vervanging vergaderset raadszaal	€ 30.000	€ 11.590 (2015)
2014	Vervanging dienstauto handhavers	€ 25.000	€ 3.825 (2015)
2014	Vervanging bestelauto (no. 14) woonomgeving	€ 30.000	€ 4.590 (2015)
2017	Vervanging vrachtauto (no. 1) woonomgeving	€ 250.000	€ 38.250 (2018)
2017	Vervanging bestelauto (no. 15) woonomgeving	€ 35.000	€ 5.355 (2018)
2017	Vervanging bestelauto (no. 34) woonomgeving	€ 35.000	€ 5.355 (2018)
2017	Vervanging bestelauto (no. 41) woonomgeving	€ 35.000	€ 5.355 (2018)

Mutatie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)

Voor de uitvoering van de wettelijke milieutaken zijn namelijk structureel te weinig uren begroot. Om deze taken te kunnen uitvoeren is een capaciteitsuitbreiding van € 74.400 noodzakelijk. Een groot deel, namelijk € 44.000, heeft betrekking op de volgende incidentele werkzaamheden: bodemfunctiekaarten en bodembeheersplan, bodemsanering Kroonkampen, geluidssaneringen ISV en regionale milieusamenwerking. Het structurele deel van de capaciteitsuitbreiding heeft voornamelijk betrekking op bodemtaken. Het voorgaande leidt tot een tegenvaller van € 74.400 in 2013 en van € 30.400 in de jaren vanaf 2014, als volgt verdeeld over diverse doelgroepen:

		2013	2014	2015	2016	2017
Doelgroep Inwoners	struct	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600
Doelgroep Eigenaren en huurders	struct	-23.120	-23.120	-23.120	-23.120	-23.120
Doelgroep Economische klanten	inc	-44.000	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	struct	-20.880	-20.880	-20.880	-20.880	-20.880
Totaal		-74.400	-30.400	-30.400	-30.400	-30.400

Voorstel 6:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de begrotingswijziging 2013 overige nieuwe ontwikkelingen vast te stellen.

Hoofdstuk 7 - Technisch administratieve mutaties Voorjaarsnota 2013

Hieronder vindt u een overzicht van de technisch administratieve mutaties die leiden tot verschuivingen van de ene doelgroep naar de andere, maar budgettair neutraal uitwerken.

Als gevolg van verschuiven van medewerkers tussen afdelingen vinden verschuivingen van uren en dekking uren plaats tussen diverse afdelingen en diverse producten/doelgroepen. Deze mutaties zijn per saldo budgetneutraal.

De overige technisch administratieve mutaties groter dan € 5.000 lichten wij hieronder afzonderlijk per doelgroep toe.

Een positieve mutatie betekent voordeel ten opzichte van de begroting.

Doelgroep Inwoners

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
19	Communicatie	struct	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Diverse	Urenverschuivingen	struct	-46.000	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Totaal			-56.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000

Communicatie

Wij hevelen budget in verband met de DigiD-audit over van kostenplaats Werk Inkomen & Zorg bij 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering' naar Communicatie (€ 10.000).

Doelgroep Jongeren

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
331	Gemeentelijk Onderwijsbeleid	struct	-59.935	-198.730	-120.806	-1.064.564	-1.046.711
Totaal			-59.935	-198.730	-120.806	-1.064.564	-1.046.711

Gemeentelijk Onderwijsbeleid

Naar aanleiding van uw besluit van 26 november 2012 om een investeringskrediet van € 14.701.000 ter beschikking te stellen voor de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan, ramen wij hier de kapitaallasten van de investering bij. In de jaren 2014 en 2015 ontstaan kapitaallasten naar aanleiding van de aankoop van de grond en de aanpassing van sporthal Scharlakenhof ten behoeve van het Zernike College. Vanaf 2016 worden er kapitaallasten berekend over de gehele investering.

De huurvergoedingen voor de noodlokalen aan de Westerse Drift voor het Zernike College lopen langer door vanwege de keuze voor een andere locatie.

Zowel de kapitaallasten als de hogere huurlasten kunnen volledig worden gedekt uit de Bestemmingsreserve Zernike College. Daarom ramen wij hieronder bij product Mutaties reserves onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering' de onttrekking aan deze bestemmingsreserve, waardoor er per saldo geen effect is op het begrotingsaldo.

Doelgroep Culturele klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
145	Sport	struct	-11.624	-11.624	-11.624	-11.624	-11.624
Totaal			-11.624	-11.624	-11.624	-11.624	-11.624

Sport

Wij hevelen een per abuis nog niet overgeheveld budget over van € 11.624 van Vastgoedbeheer ('doelgroep Gebruikers publieke ruimten') naar Sport.

Doelgroep Eigenaren en huurders

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
37	Brandweezorg	inc	-25.000	0	0	0	0
254	Ruimtelijke Plannen	inc	-41.231	0	0	0	0
Diverse	Urenverschuivingen	struct	35.040	35.040	35.040	35.040	35.040
Totaal			-31.191	35.040	35.040	35.040	35.040

Brandweezorg

Budgetoverheveling uit de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling van 2012 naar 2013 van € 25.000 in verband met een deel van het oefenen en opleiden en de werkzaamheden met betrekking tot het locatieonderzoek voor een nieuwe brandweerkazerne, conform de Bestuursrapportage 2012.

Ruimtelijke Plannen

Budgetoverheveling uit de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling van 2012 naar 2013 van € 41.231 in verband met de herziening van het bestemmingsplan buitengebied, conform de Bestuursrapportage 2012.

Doelgroep Gebruikers publieke ruimten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
47	Wegen, Straten en Pleinen	struct	20.000	20.000	0	0	0
100	Vastgoedbeheer	struct	11.624	11.624	11.624	11.624	11.624
172	Landschapsbeheer	inc	-23.500	0	0	0	0
233	Riolen	struct	-116.000	-20.000	0	0	0
Diverse	Urenverschuivingen	struct	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000
Totaal			-55.876	63.624	63.624	63.624	63.624

Wegen, Straten en Pleinen

Wij ramen in de jaren 2013 en 2014 een post van € 20.000 af ter dekking van extra uren die worden besteed aan rioolwerkzaamheden (zei hierna, product Riolen).

Vastgoedbeheer

Wij hevelen een per abuis nog niet overgeheveld budget over van € 11.624 van Vastgoedbeheer naar Sport ('doelgroep Culturele klanten').

Landschapsbeheer

Budgetoverheveling uit de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling van 2012 naar 2013 van € 23.500 in verband met de cofinanciering van de projecten Natte landschapselementen, Levend verleden, Herstel kleine landschapselementen en Eendenkooi Quintusbos Glimmen, conform de Bestuursrapportage 2012.

Riolen

In 2013 ramen wij € 116.000 bij aan kosten, vooral in verband met het later dan gepland uitvoeren van rioolinspecties- en reiniging. Wij dekken dit voor een bedrag van € 96.000 uit een onttrekking aan de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling (conform de Jaarstukken 2012; zie hieronder bij het product Mutaties Reserves onder 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering') en voor een bedrag van € 20.000 uit een verlaging van het budget op het product Wegen, Straten en Pleinen. Ook in 2014 verschuiven wij € 20.000 van het budget voor Wegen, Straten en Pleinen naar Riolen.

Doelgroep Economische klanten

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
Diverse	Urenverschuivingen	struct	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal			10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Nr	Product		2013	2014	2015	2016	2017
283 /	Algemene Uitgaven en Inkomsten	struct	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
293	/ Saldi kostenplaatsen						
303	Mutaties Reserves	struct	245.666	198.730	120.806	1.064.564	1.046.711
Diverse	Herrekening rente reserves	struct	0	0	0	0	0
Diverse	Urenverschuivingen	struct	-51.040	-90.040	-90.040	-90.040	-90.040
Totaal			204.627	118.690	40.766	984.524	966.671

Algemene Uitgaven en Inkomsten / Saldi kostenplaatsen

Wij hevelen budget in verband met de DigiD-audit over van kostenplaats Werk Inkomens & Zorg (onder Saldi kostenplaatsen) naar Communicatie ('doelgroep Inwoners') (€ 10.000).

Mutaties reserves

Wij ramen hier de overheveling van het restantbudget van in totaal € 185.731 op diverse producten in diverse doelgroepen uit 2012 naar 2013 via de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling. Dit is conform de Bestuursrapportage 2012 en de Jaarstukken 2012.

Hierboven bij product Gemeentelijk Onderwijsbeleid onder 'doelgroep Jongeren' hebben wij de kapitaallasten en extra huurvergoedingen bijgeraamd die het gevolg zijn van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan. Het totaal van deze kosten dekken wij uit de Bestemmingsreserve Zernike College (per saldo is er dus geen effect op het begrotingssaldo). Daarom ramen wij de volgende onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve:

Jaar	Bedrag
2013	59.935
2014	198.730
2015	120.806
2016	1.064.564
2017	1.046.711

Herrekening rente reserves

Naar aanleiding van het bekend worden van de werkelijke stand van de reserves per 1 januari 2013 is de rente op de reserves herrekend. Dit heeft geleid tot mutaties op de producten Rente Reserves, Mutaties Reserves en Saldo Renteomslag (alle onderdeel van 'Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering'), die per saldo geen effect hebben op het begrotingssaldo.

In totaal betekent dit het volgende:

Doelgroep	2013	2014	2015	2016	2017
Inwoners	-56.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Jongeren	-59.935	-198.730	-120.806	-1.064.564	-1.046.711
Culturele Klanten	-11.624	-11.624	-11.624	-11.624	-11.624
Eigenaren en Huurders	-31.191	35.040	35.040	35.040	35.040
Gebruikers Publieke Ruimten	-55.876	63.624	63.624	63.624	63.624
Economische Klanten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	204.627	118.690	40.766	984.524	966.671
Totaal	0	0	0	0	0

Voorstel 7:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de budgettair neutrale technisch administratieve mutaties 2013 vast te stellen

Hoofdstuk 8 - Kengetallen

In de Voorjaarsnota 2012 hebben wij aangegeven dat wij in de P&C-cyclus kengetallen zullen opnemen in de Begroting, tussentijdse rapportage en het Jaarverslag. Tevens hebben wij aangegeven dat in de Begroting 2013 bepaald zal worden welke streefcriteria aan deze kengetallen zullen worden gekoppeld.

Het gaat om kengetallen op het gebied van:

1. Termijn afdoen brieven;
2. Termijn afdoen klachten;
3. Bezwaren (aantal en afhandelingstermijn);
4. Betaaltermijn debiteuren;
5. Betaaltermijn crediteuren.

Ad 1

Streefcriterium: 95% van de brieven wordt binnen 6 weken afgedaan.

Het Document management systeem (DMS) dat wij gebruiken is nu alleen nog ingericht voor postregistratie. Inkomende brieven worden gescand en geregistreerd maar onze reactie daarop wordt hieraan nog niet gekoppeld. Afschriften van brieven worden nog analoog geactiveerd. Een koppeling tussen inkomende brieven en onze reactie kunnen gekoppeld worden als het zogenaamd zaakgericht werken is ingevoerd. Reactietermijnen op brieven zijn dan controleerbaar en deze informatie is dan goed te ontsluiten. Een zaak (brief, aanvraag, etc.) wordt dan volledig digitaal verwerkt en bevat alle correspondentie en de daarbij behorende processtappen. Ons streven is dat het zaakgericht werken eind 2013 / begin 2014 voor de belangrijkste en meest voorkomende processen in gebruik is genomen.

Ad.2

Streefcriterium: alle klachten worden binnen 6 weken afgedaan

In het voorjaar 2014 zijn de gegevens over 2013 bekend. Daarom volstaan wij op dit moment met de gegevens over 2012: in 2012 zijn er 12 formele klachten ontvangen. 7 klachten zijn in het voortraject afgehandeld, 4 middels een B&W besluit en één klacht is (in overleg met de klager) nog in behandeling. In 7 gevallen is het gelukt de klacht binnen 6 weken af te doen. In 4 gevallen is de termijn niet gehaald. Reden hiervoor is dat de klachten complex van aard waren en dat de te voeren gesprekken daarom wat meer voorbereidingstijd hebben gevergd.

Ad.3

Streefcriteria bezwaren: 50% afdoening binnen 12 weken en 50% afdoening binnen 18 weken.

In het voorjaar 2014 zijn de gegevens over 2013 bekend. De cijfers over 2012 zijn op dit moment nog niet bekend.

Ad 4

Streefcriterium: 95% van de openstaande vorderingen is binnen 30 dagen na de vervaldag voldaan. Na 120 dagen is meer dan 99% voldaan.

Op 18 april 2013 stond over het belastingjaar nog € 86.000 open. Ten opzichte van het totaalbedrag aan opgelegde aanslagen komt dit overeen met minder dan 2% (1,59%). Voor wat betreft de overige vorderingen (geen belastingen) resteert nog een bedrag van € 175.000 dat de vervalltermijn van 30 dagen overschreden heeft. In totaal dus 1,23%. Daarvan is € 22.000 ouder dan 120 dagen, wat overeenkomt met 0,16%.

Ad 5

Streefcriterium: 95% van de ontvangen facturen is binnen 30 dagen betaald

Gemiddeld worden facturen binnen 14 dagen beoordeeld en administratief verwerkt. Hierdoor kan 93% van de facturen worden betaald binnen 30 dagen.

Voorstel 8:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor kennis te nemen van de voortgang van de vijf kengetallen.

Hoofdstuk 9 –Nota Reserves en Voorzieningen 2013

Algemeen

Met ingang van 2011 vormt de nota Reserves en Voorzieningen onderdeel van de Voorjaarsnota. In de jaren daarvoor was de nota een op zichzelf staand stuk waarin alle ins en outs van iedere reserve en iedere voorziening werden beschreven. Vanaf vorig jaar beschrijven wij alleen de wijzigingen en nieuwe ontwikkelingen. Deze verandering was onderdeel van de herijking van de Planning&Control cyclus.

Bestemmingsreserve Riolering (nieuw)

In het kader van de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2012 besloot u tot het instellen van de Voorziening Riolen. Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van baggerkosten en het beheersbaar houden van de hoogte van de rioolheffing op lange termijn, daartoe worden de kapitaallasten teruggebracht tot maximaal 60% van de totale rioolkosten (dit gebeurt door het dekken van een deel van de vervangingsinvesteringen uit de voorziening).

Bij de jaarafsluiting 2012 liepen wij tegen het probleem aan dat een deel van de geplande rioolwerkzaamheden, i.c. rioolinspecties, nog niet waren uitgevoerd. De opdracht was al wel verstrekt in 2012. Aangezien in de berekening van de rioolheffing 2012 rekening was gehouden met uitvoering in 2012, hadden de burgers al wel betaald voor deze werkzaamheden. Daarom hebben wij in het voorstel tot resultaatsbestemming 2012 in de Jaarstukken 2012 voorgesteld het geld te reserveren via de Bestemmingsreserve Budgetoverheveling. Dit was de enige mogelijkheid om het geld niet uit het riool "weg te laten vloeien." Deze oplossing was niet ideaal, omdat er wel opdracht gegeven was en er pas bij de vaststelling van het voorstel tot resultaatsbestemming in uw vergadering van 27 mei 2013 weer zekerheid zou bestaan over de beschikbaarheid van de middelen.

Om optimale zekerheid te bewerkstelligen over de daadwerkelijke beschikbaarheid van de door de burger rioolheffing voor rioolwerkzaamheden, om (enige) flexibiliteit in te bouwen met betrekking tot de planning van de in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) benoemde werkzaamheden en om inzicht te geven in de mate waarin de GRP-planning is gehaald, stellen wij voor om een afzonderlijke Bestemmingsreserve Riolering in te stellen. Wij stellen voor om jaarlijks via de resultatenrekening het saldo van rioolkosten en rioolopbrengsten toe te voegen dan wel te onttrekken aan de Bestemmingsreserve Riolering.

Doel	<ul style="list-style-type: none"> • Zekerheid over beschikbaarheid van door de burger betaalde rioolheffing voor rioolwerkzaamheden. • Flexibiliteit in planning GRP-werkzaamheden. • Inzicht geven in de mate waarin GRP-planning is gehaald.
Voeding	Voordelige saldi op het product Riolen
Bodem	€ 0
Plafond	Geen
Besteding	Nadelige saldi op het product Riolen
Rentetoevoeging	Nee

Bestemmingsreserve Quintusschool (nieuw)

In uw vergadering van 22 april 2013 besloot u een investeringskrediet van € 342.000 beschikbaar te stellen voor een uitbreiding van De Marke in Glimmen. Dit om de nieuwe samenwerkingsschool Quintusschool te kunnen huisvesten. Aangezien het bij investeringen in gebouwen gaat om activa met economisch nut, moet de investering worden geactiveerd. Dit leidt tot structurele kapitaallasten. Bij de in het raadsvoorstel opgenomen dekking ging het om een éénmalige baat in de vorm van een verwachte boekwinst op het te verkopen gebouw. De enige mogelijke methode om de structurele kapitaallasten te dekken uit de eenmalige boekwinst is de vorming van een nieuwe Bestemmingsreserve Quintusschool.

Doel	Dekking kapitaallasten uitbreiding De Marke
Voeding	Boekwinst verkoop De Meent
Bodem	€ 0
Plafond	€ 342.000
Besteding	Kapitaallasten uitbreiding De Marke
Rentetoevoeging	Ja: renteomslagpercentage x stand reserve per 1 januari van ieder jaar.

De kapitaallasten van de uitbreiding van De Marke en de voeding van en de onttrekkingen aan de nieuwe Bestemmingsreserve Quintusschool zullen wij kwantificeren in de Begroting 2014.

Screening bestemmingsreserves en voorzieningen

Zoals vermeld in de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 (opgenomen in de Voorjaarsnota 2011) is ons beleid er op gericht om een zo klein mogelijk aantal “afzonderlijke potjes” in de vorm van bestemmingsreserves en voorzieningen in stand te houden. Wij houden alleen bestemmingsreserves en voorzieningen in stand en vormen alleen nieuwe op basis van sterke argumenten. In dit kader hebben wij alle reserves en voorzieningen opnieuw gescreend. Wij zien op dit moment geen verdere mogelijkheden tot het opheffen van bestemmingsreserves en voorzieningen.

Voorstel 9:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 vast te stellen.

Hoofdstuk 10 – Aanpassing afschrijvingsystematiek

Inleiding

In onze oriëntatie naar mogelijkheden om de gemeentebegroting, ook meerjarig, sluitend te krijgen, hebben wij het advies gekregen om de afschrijvingsystematiek aan te passen. Het advies dat wij gekregen hebben is doorgesproken met onze accountant, immers voordat wij een voorstel aan u doen is het van belang dat de accountant ook zijn fiat aan deze voorstellen geeft. In concreto gaat het om het verlengen van afschrijvingstermijnen en het gaan hanteren van restwaarden. In de door u vastgestelde Begroting 2013 is in verband hiermee een structurele besparing van € 167.000 verwerkt. In het onderstaande behandelen wij eerst de ombuigingsmogelijkheden met betrekking tot de afschrijvingsystematiek. Vervolgens geven wij ons oordeel weer. Alleen de (naar ons oordeel) realistische mogelijkheden hebben wij nader uitgewerkt. Dit heeft geresulteerd in het voorstel dat wij aan u doen.

Besparingsmogelijkheden afschrijvingslasten

- Verlenging afschrijvingstermijn begraafplaatsen van 50 naar 70 jaar. Structureel voordeel € 22.000.
- Invoeren restwaarde: het kernvastgoed van de gemeente Haren (gemeentehuis en 't Clockhuys) afschrijven tot 50% van de WOZ-waarde. Structureel voordeel € 90.000.
- Invoeren restwaarde: het afschrijven van het vastgoed dat wij aanhouden voor verkoop tot 50% van de WOZ-waarde. Voordeel PM.
- Gezien de technische en economische levensduur is het mogelijk om de "bak" van de parkeergarage af te schrijven over een langere termijn (dan de huidige 50 jaar), dan wel af te schrijven tot 50% van de WOZ-waarde. Structureel voordeel € 18.000.
- Verlengen van de afschrijvingstermijn van de auto's van 5 tot 7 jaar. Voordeel PM.
- Verlengen van de afschrijvingstermijn van automatisering van 3 naar 5 jaar. Structureel voordeel € 37.000.

Totaal jaarlijks voordeel: € 167.000 structureel + PM

Ons oordeel over de mogelijkheden

Begraafplaatsen

Het verlengen van de afschrijvingstermijn voor begraafplaatsen achten wij op dit moment niet opportuun. De afschrijvingslasten van de begraafplaatsen hebben nagenoeg geheel betrekking op de Harenerhof. In 2013 zijn de leges voor de Harenerhof 100% kostendekkend. Van een (structureel) voordeel voor de gemeente zal daarom geen sprake kunnen zijn. Daarnaast loopt er een breder onderzoek naar (herziening van) ons beleid ten aanzien van de begraafplaatsen. Dit in verband met het structureel dalende aantal begrafenissen.

Afschrijvingstermijn auto's

Wij hebben zojuist onze investeringschema's voor de brandweer en de buitendienst gescreend en aangepast en wij hebben daarbij (binnen de mogelijkheden van de Financiële verordening die voor wat betreft auto's enige flexibiliteit biedt (afhankelijk van het soort auto een afschrijvingstermijn van 5 of 10 jaar)) ook een aantal afschrijvingstermijnen aangepast. Eén en ander zit al verwerkt in de begroting. Het is niet raadzaam om voor wat betreft de auto's nu opnieuw een wijziging door te voeren.

Afschrijvingstermijn automatisering

Computerapparatuur veroudert minder snel dan 10 jaar geleden, daarom is het verantwoord om de afschrijvingstermijn te verlengen van 3 tot 5 jaar.

WOZ-waarde versus aanschafwaarde

Afschrijven van gebouwen tot 50% van de WOZ-waarde komt relatief vaak voor in het bedrijfsleven, omdat het een relatief goede benadering geeft van de marktwaarde van een gebouw. De redenering is dat het altijd mogelijk moet zijn om een gebouw te verkopen voor de helft van een waarde die in principe gelijk is aan de marktwaarde en dat het dus niet in de rede ligt om verder af te schrijven. In de BBV wordt minder de nadruk gelegd op marktwaarde en meer op historische aanschafwaarde als waarderinggrondslag voor activa.

Dat een restwaarde voor vastgoed reëel is onderschrijven wij. Om praktische redenen kiezen wij voor een restwaarde van 25% van de aanschafwaarde. Daarmee voorkomen wij jaarlijks wisselende afschrijvingsbedragen in verband met de schommeling in WOZ-waarden en zijn wij niet afhankelijk van de beschikbaarheid van de actuele WOZ-waarden op het moment van sluiten van onze boeken van een bepaald boekjaar (wij sluiten de boeken van een boekjaar op 31 januari van het daaropvolgende jaar). Praktisch gezien ligt 25% van de aanschafwaarde op dit moment voor de relevante gebouwen dicht in de buurt van 50% van de WOZ-waarde.

Restwaarde in relatie tot de grondwaarde

Mede op advies van de accountant definiëren wij restwaarde als 25% van de aanschafwaarde van een gebouw, **inclusief** de aanschafwaarde van de grond. Dit is de meest gebruikelijke systematiek bij gemeenten die een restwaarde voor gebouwen hanteren. Na afloop van de afschrijftermijn dient er een zeker verband te zijn tussen de restwaarde van het gebouw en de marktwaarde. Bij verkoop van een gebouw wordt de grond normaal gesproken mee verkocht en dus is het logisch om naar het totaal van grond en gebouw als maatstaf voor de bepaling van de restwaarde te nemen.

Besparingsbedragen gebouwen

Bij de te besparen bedragen als gevolg van het hanteren van restwaarden voor gebouwen is bij de betreffende genoemde mogelijkheden uitgegaan van **bruto besparingseffecten**. Hierbij is geen rekening gehouden met een verlaging van de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves die bedoeld zijn om (een deel van) de kapitaallasten te dekken. De facto is dus uitgegaan van gelijkblijvende onttrekkingen bij dalende afschrijvingslasten. Dit achten wij geen zuivere toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Wij gaan derhalve uit van de **netto besparingseffecten**, dat wil zeggen de besparing op de afschrijvingslasten minus de verlaging van de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. Onze benadering leidt dus tot een lagere besparing op de resultatenrekening, maar heeft wel als bijkomend effect dat een deel van de bestemmingsreserves ter dekking van de kapitaallasten niet meer nodig is en naar de Algemene Reserve (AR) kan worden overgeheveld.

Overigens leidt het hanteren van restwaarden wel tot structurele rentelasten na afloop van de afschrijvingstermijn; er blijft immers een boekwaarde over die gefinancierd moet worden.

Voor welke gebouwen restwaarden?

Voor relatief nieuwe, courante gebouwen die structureel dienen voor de huisvesting van het eigen personeel (kernvastgoed), in concreto: het gemeentehuis en 't Clockhuys, achten wij het hanteren van restwaardes verdedigbaar. Van belang hierbij is ook dat de kosten van (groot) onderhoud zijn gedekt door de Voorziening Onderhoud Gebouwen. Hiervoor is een jaarlijkse dotatie in de begroting opgenomen; de hoogte daarvan is gebaseerd op de gemiddelde onderhoudsuitgaven in de komende 20 jaar. Ook voor gebouwen die structureel opbrengsten genereren, i.c. de parkeergarage (voor verhuurde gebouwen zijn deze opbrengsten op lange termijn veel onzekerder), vinden wij het hanteren van restwaarden verdedigbaar.

Restwaarden te verkopen gebouwen

Het voorstel om te verkopen gebouwen alleen af te schrijven tot een restwaarde nemen wij niet over. Als de beslissing tot verkoop is genomen, dient deze verkoop normaal gesproken zo snel mogelijk te worden geëffectueerd. Op het moment van verkoop dient de eventuele boekwinst of het eventuele boekverlies te worden genomen. Hierdoor wordt een eventueel te hoog afgeschreven bedrag op redelijk korte termijn weer gecorrigeerd. Wij vinden het daarom niet nodig om voor deze categorie gebouwen een restwaarde te hanteren.

Resumé

Gezien onze bovenstaande overwegingen kiezen wij nu voor:

- Het hanteren van een restwaarde voor het gemeentehuis en 't Clockhuys van 25% van de aanschafwaarde.
- Het hanteren van een restwaarde voor de parkeergarage van 25% van de aanschafwaarde.
- Het verlengen van de afschrijvingstermijn van automatisering van 3 naar 5 jaar.

De nieuwe afschrijvingsmaatregelen gelden met ingang van 1 januari 2013. De bestaande boekwaarden worden niet herrekend. Dit vloeit voort uit de BBV en hoeft dus niet te worden vastgelegd in de Financiële verordening. Zie de notitie "Het BBV en stelsel-/schattingswijzigingen" van de commissie BBV (te raadplegen via www.commissiebbv.nl).

Oordeel accountant

Wij hebben onze keuzes voorgelegd aan de accountant. Deze is akkoord.

Financiële effecten aanpassing afschrijvingstermijnen en hanteren restwaarden

De door ons gekozen aanpassingen van afschrijvingstermijnen en restwaardes leiden tot financiële effecten op de resultatenrekening (ten opzichte van de staande begroting) en leiden tot een vrijval van bestemmingsreserves. Daarnaast wordt de nog benodigde storting in de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis lager. Deze effecten maken wij zichtbaar in onderstaande tabellen en toelichting.

*Tabel effecten op resultatenrekening (ten opzichte van staande begroting)
(Bedragen x € 1.000)*

Omschrijving	Verwerkte jaarlijkse structurele besparing in Begroting 2013	Werkelijk voordeel in 2013 e.v. bij aanpassing afschrijvingssystematiek
Restwaarde gebouwen: gemeentehuis		0
Restwaarde gebouwen: 't Clockhuys		22
Restwaarde parkeergarage		0
Verlenging afschrijvingstermijnen computerhardware		43
Totaal	167	65

*Tabel over te hevelen vanuit bestemmingsreserves naar Algemene Reserve (AR)
(Bedragen x € 1.000)*

Omschrijving	Per 31-12-2012 toe te voegen aan AR
Vrijval deel RDGI in verband met invoering restwaarde 't Clockhuys	363
Vrijval deel RDGI in verband met invoering restwaarde parkeergarage	510
Totale vrijval bestemmingsreserve toe te voegen aan AR	873

*Tabel verlaging benodigde storting in Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis (BRNR)
(Bedragen x € 1.000)*

Omschrijving	Te storten in BRNR in 2015
Nog benodigde storting (in 2015) volgens Begroting 2013 (A)	3.242
Nog benodigde storting (in 2015) bij het gaan hanteren van een restwaarde voor het nieuwe raadhuis (B)	1.910
Verlaging benodigde storting BRNR (A-B)	1.332

Nadere toelichting op financiële effecten wijziging afschrijvingssystematiek

Hanteren restwaarde gemeentehuis

De investering in het nieuwe raadhuis bedroeg in totaal € 11.963.000. Van dit bedrag is € 1.908.000 geïnvesteerd in de grond (aankoop + sloop oud postkantoor) en € 10.055.000 in het bouw- en installatietechnische deel (inclusief alle bijkomende kosten). Op het gronddeel schrijven wij niet af (dit mag ook niet op basis van de BBV), het bouw- en installatietechnisch deel schrijven wij in 50 jaar af tot € 0. Van de kapitaallasten wordt een deel (50,3%) gedekt uit de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis (zie bijlage 1 voor een overzicht van de bedragen van de betreffende onttrekkingen en het verloop van de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis).

In verband met het gaan hanteren van een restwaarde van € 2.991.000 (25% van de totale investering van € 11.963.000 (afgerond op duizenden), waarvan € 1.908.000 betrekking heeft op de grond en het resterende deel van € 1.083.000 op het bouw- en installatietechnische deel), daalt de jaarlijkse afschrijvingslast met € 22.000. Wij kiezen ervoor om het deel van de kapitaallast dat gedekt wordt uit de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis eveneens te verlagen met € 22.000, waardoor de jaarlijkse onttrekking aan deze reserve met € 22.000 wordt verlaagd. Het netto voordeel voor de resultatenrekening bedraagt daardoor € 0.

In bijlage 2 is het verloop van de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis opgenomen, uitgaande van een jaarlijkse te dekken (deel van de) afschrijving van € 79.000 (dat wil zeggen op basis van de dekking van 44,2% van de afschrijvingslasten bij afschrijving tot een restwaarde van 25% van de aanschafwaarde). Daaruit blijkt dat het niet meer nodig is om in 2015 vanuit de winst op de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein een bedrag van € 3.242.000 toe te voegen aan de Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis, maar dat een storting van € 1.977.000 volstaat.

Hanteren restwaarde 't Clockhuys

De kapitaallasten van 't Clockhuys worden voor wat betreft de aankoop (het oudbouwdeel) en het nieuwbouwdeel gedekt uit de bestemmingsreserve Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings (RDGI). Daarnaast zijn er sinds de ingebruikname van het complex een aantal beperkte verbouwingen/aanpassingen doorgevoerd, waarvan de kapitaallasten niet uit de RDGI gedekt worden. Het netto voordeel voor de resultatenrekening betreft de afschrijvingslast van de activa die niet gedekt worden uit de RDGI. In 2012 is de boekwaarde uitgekomen beneden de 25% van de aanschafwaarde, zodat er niet meer hoeft te worden afgeschreven. Vanuit de RDGI kan daarom een bedrag van € 363.000 vrijvallen en worden toegevoegd aan de AR ter versterking van het weerstandsvermogen.

Hanteren restwaarde parkeergarage

De kapitaallasten van de parkeergarage worden gedekt door (onttrekkingen aan) de bestemmingsreserve Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings. Daarom heeft het gaan hanteren van een restwaarde geen netto-effect op de resultatenrekening (RDGI). Wel kan een bedrag ter hoogte van 25% van de aanschafwaarde van € 2.041.464 = € 510.366 vrijvallen vanuit de RDGI en worden toegevoegd aan de AR ter versterking van het weerstandsvermogen.

Verlengen afschrijvingstermijn automatisering

Voor automatisering zijn er geen bestemmingsreserves en levert de verlenging een rechtstreeks voordeel op voor de resultatenrekening.

Uitwerking: aanpassen financiële verordening

Voor het kunnen hanteren van restwaarden voor het gemeentehuis, 't Clockhuys en de parkeergarage en de verlenging van de afschrijvingstermijn voor automatisering is een aanpassing van onze financiële verordening nodig. Deze aanpassing hebben wij in de vorm van een wijzigingsverordening bijgevoegd. Wij hebben een nieuwe financiële verordening, genaamd Financiële Verordening 2013 bijgevoegd in bijlage 3. In bijlage 4 geven wij een overzicht van de wijzigingen in de Financiële Verordening 2013 ten opzichte van de in te trekken Financiële Verordening 2011.

Overige aanpassingen financiële verordening

De omschrijving van Planning&Control-cyclus in de huidige (in te trekken) Financiële Verordening 2011 sluit niet aan op de huidige praktische werkwijze. Volgens de Financiële Verordening 2011 is er sprake van slechts één tussentijdse rapportage (begrotingswijziging). In de praktijk zijn dit er twee: de voorjaarsnota (een deel hiervan, inclusief begrotingswijziging, heeft betrekking op het lopende jaar) en de bestuursrapportage. Wij stellen voor om de huidige praktische werkwijze op te nemen in de vast te stellen Financiële Verordening 2013. Zie de bijlagen 3 en 4 voor de formulering van dit uitgangspunt.

Verwerking in begroting

Als u de Financiële Verordening 2013 vaststelt, zullen wij de daaruit voortvloeiende wijziging van de afschrijvingslast voor het jaar 2013 en de overheveling van een deel van de bestemmingsreserve RDGI naar de Algemene Reserve verwerken in de Bestuursrapportage 2013. Alle effecten op de jaren vanaf 2014 zullen wij verwerken in de Begroting 2014.

Voorstel 10:

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor de Financiële Verordening 2013 vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van de Financiële Verordening 2011.

Voorgesteld besluit

Op grond van het voorgaande stellen wij u voor:

1. de begrotingswijziging 2013 Bestuursrapportage 2012 vast te stellen;
2. de begrotingswijziging 2013 voortvloeiende uit de Jaarafsluiting 2012 vast te stellen;
3. de begrotingswijziging 2013 Kadernotitie ombuigingen vast te stellen;
4. kennis te nemen van de begrotingswijziging 2013 brandweerkazerne en het investeringsvoorstel separaat te behandelen;
5. de begrotingswijziging 2013 renovatie sporthal Scharlakenhof mee te nemen en het investeringsvoorstel separaat te behandelen;
6. de begrotingswijziging 2013 overige nieuwe ontwikkelingen vast te stellen;
7. de budgettair neutrale technisch administratieve mutaties 2013 vast te stellen;
8. kennis te nemen van de voortgang van de vijf kengetallen;
9. de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 vast te stellen;
10. de Financiële Verordening 2013 vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van de Financiële Verordening 2011.

Haren, 27 mei 2013

burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
secretaris

J.G. Vlietstra,
burgemeester